

ЕКОЛОГІЧНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ, АГРАРНЕ ПРАВО

Беховська Є.А.

студентка,

Науковий керівник: Демешко І.А.

викладач,

Олександрійський політехнічний коледж

ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Охорона земель – система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історикокультурного призначення (ст. 162 Земельного кодексу України, ст. 1 Закону України «Про охорону земель») [ст. 154-156]

Порушення земельного правопорядку, невиконання або неналежне виконання земельно-правових вимог негативно відбиваються на використанні та охороні земель. Важливим елементом правового забезпечення раціонального використання та охорони земель, захисту прав і законних інтересів власників землі, землекористувачів, в тому числі орендарів, є застосування правових засобів впливу, спрямованих на усунення порушень земельного законодавства і припинення їх появи в майбутньому, відновлення порушеного права та притягнення винних у вчиненні земельних правопорушень до юридичної відповідальності.

Суб'єктами земельних правопорушень можуть бути громадяни, юридичні і посадові особи незалежно від форми власності й підпорядкованості. Ними можуть бути як особи, які є суб'єктами земельних правовідносин (власники землі, землекористувачі, орендарі), так і особи, що, не будучи суб'єктами земельних відносин, допустили порушення земельного законодавства (наприклад, особи, які самовільно захопили земельну ділянку).

Об'єктом земельних правопорушень є земельний правопорядок, права і законні інтереси власників землі, землекористувачів, орендарів, а також інтереси українського народу.

Суб'єктивна сторона земельного правопорушення характеризується обов'язковою наявністю вини, що може бути у формі прямого наміру (навмисне самовільне захоплення земельної ділянки) або у формі недбалості (нераціональне використання землі).

Об'єктивна сторона земельного правопорушення полягає в протиправності поведінки, порушенні вимог земельного законодавства. Земельне правопорушення може бути вчинене як шляхом активних дій

(знищення межових знаків), так і в результаті бездіяльності (невиконання заходів щодо охорони земель). Земельні правопорушення можуть також стати одночасно наслідком дії або бездіяльності: втрата ґрунтової родючості внаслідок неправильного обробітку землі (дія) і невжиття заходів щодо охорони земель від руйнівних процесів (бездіяльність).

Всі земельні правопорушення можна об'єднати в дві групи: земельно-правові порушення, позбавлені екологічного забарвлення і не пов'язані з заподіянням шкоди землі як складовій частині навколишнього природного середовища, і земельні правопорушення, вчинення яких пов'язане з заподіянням шкоди землі і які є одночасно екологічними правопорушеннями.

Земельні правопорушення тягнуть за собою юридичну відповідальність винних суб'єктів. Згідно з ч. 1 ст. 211 ЗК України громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства за вчинені земельні правопорушення. В основу класифікації юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства покладено характер санкцій, які застосовуються за вчинення конкретного правопорушення. Відповідно до цього критерію відповідальність у зазначеній сфері поділяється на: кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну. Серед порушень земельного законодавства, які зумовлюють настання цивільно-правової відповідальності, самостійну групу становлять угоди щодо земельних ділянок, які укладені із порушенням встановленого законом порядку, тобто не відповідають вимогам закону. Стаття 210 ЗК України передбачає, що такі угоди (купівлі-продажу, дарування, застави, обміну земельних ділянок) визнаються недійсними за рішенням суду. Ця норма наводить вичерпний перелік таких цивільно-правових угод. Разом з тим, до угод щодо земельних ділянок, які можуть бути визнані недійсними, належать і деякі інші угоди. Так, згідно з Законом України «Про оренді землі» (ст. 14) за відсутності в договорі оренди однієї з істотних умов, передбачених цим Законом, а також при порушенні інших його вимог договір оренди земельної ділянки визнається недійсним відповідно до законів України.

Загальні підстави і правові наслідки визнання угод щодо земельних ділянок недійсними встановлені цивільним законодавством, зокрема § 2 глави 16 розділу IV нового ЦК України. Так, угоди (правочини), що не відповідають вимогам закону, не породжують виникнення у сторін прав та обов'язків, будь-яких бажаних результатів, незалежно від волі цих сторін. Правові наслідки укладення таких угод (правочинів) при визнанні їх недійсними за рішенням суду зводяться до двосторонньої реституції (поновлення сторін у попередньому стані).

Слід зазначити, що серед угод щодо земельних ділянок слід виділяти ті, які укладаються стосовно земельних ділянок, що не включені до ринкового обігу і взагалі не можуть виступати предметом угод. Йдеться, зокрема, про земельні ділянки, які перебувають у державній власності і не можуть передаватися у комунальну чи приватну власність (землі атомної енергетики та космічної системи, земельні ділянки зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи тощо) [ст. 84 ЗК].

Чинне законодавство покладає обов'язок на підприємства, установи, організації і громадян відшкодувати збитки, завдані ними внаслідок порушення земельного законодавства, у порядку і розмірах, визначених законодавством. Винні особи несуть цивільно-правову відповідальність незалежно від їх притягнення до кримінальної або адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства у випадках, встановлених законом. Крім того, відшкодування заподіяних збитків ст. 152 ЗК України розглядає як один із способів захисту прав на земельні ділянки.

Підстави та порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам визначені правовими приписами глави 24 ЗК України. Збитками, що завдані названим суб'єктам, слід вважати наявні, дійсні прямі збитки, до складу яких включаються: вартість будинків і споруд, плодючих, декоративних, лісових, деревно-чагарникових та інших багаторічних насаджень, вартість зрошувальних чи осушувальних систем, конкретні витрати на поліпшення якісного стану земель чи ґрунтів тощо. Відшкодуванню підлягають і неодержані доходи у всіх випадках, коли вони обґрунтовані.

За наявності підстав відшкодування збитків, закріплених ст. 156 ЗК України (погіршення якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників; приведення сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників у непридатний для використання стан; неодержання доходів за час тимчасового невикористання земельної ділянки), якщо вони є результатом порушення земельного законодавства, відшкодуванню підлягають збитки, що включають не лише суму коштів на відшкодування пошкодження, погіршення самих земель або ґрунтів, а й витрати на відшкодування негативних наслідків, які спричинили винні особи внаслідок вчинення неправомірних дій, що унеможливають подальше цільове використання відповідних земельних ділянок.

Дисциплінарна відповідальність застосовується у загальному порядку на основі норм Кодексу законів про працю України. Цивільно-правова відповідальність застосовується у вигляді відшкодування збитків, завданих земельним ресурсам, які визначаються за загальними нормами Цивільного кодексу України.

З вище викладеного матеріалу, я можу зробити висновок, що людина має право користуватися земельною ділянкою відповідно до ст. 92 Земельного кодексу України. Право постійного користування земельною ділянкою – це право володіння і користування земельною ділянкою, яка перебуває у державній або комунальній власності, без встановлення строку. За вчинення правопорушень, особа яка вчинила певний злочин, повинна відповісти перед законом. Відповідальність за порушення земельного законодавства завжди пов'язана з негативними правовими наслідками як результатом неправомірних дій винної особи. У тих випадках, коли, наприклад, при вилученні (викупі) земельних ділянок для державних або суспільних потреб власникам земельних ділянок або землекористувачам завдаються збитки, питання про відповідальність не виникає. Тут мають місце гарантії захисту порушених прав суб'єктів правомірними діями уповноважених державних органів.

Список використаних джерел:

1. Навчальний посібник: екологічне право України.
2. <http://mir.zavantag.com/prava/4359/index.html?page=38>
3. Земельний кодекс.
4. http://pidruchniki.com/18340719/pravo/vidi_yuridichnoyi_vidpovidalnosti_zemelni_pravoporushennya.

Гордієнко Д.О.

студент,

Миколаївський інститут права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Земля для українця – це природне середовище, колыска української нації, це органічні екологічно чисті продукти, це люди і їхні діти, які виростили серед живої природи й п'ють чисту воду та вдихають чисте повітря.

Відповідно до статті 14 Конституції України, земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону [1].

Фактично внаслідок відсутності Закону України «Про ринок земель» (який врегулював би, в тому числі, порядок відчуження земельних ділянок на конкурентних засадах) велика частина земельних відносин все ще залишається не врегульованими. Таким чином, надзвичайно важливим завданням на шляху розвитку ринкових земельних відносин в Україні стає повноцінне запровадження правового регулювання ринку землі.

Створення ринку землі треба розглядати в контексті «малої та великої приватизації» в Україні протягом останніх десяти років, яка у свідомості переважної більшості громадян України справедливо сприймається, насамперед, як антисупільне, антиукраїнське і злочинне явище, що характеризується великою несправедливістю, непрозорістю, корумпованістю, спрямованістю виключно в інтересах кримінально-кланових структур та окремих осіб, наближених до влади, а також призвело до страшних пропорцій і масштабів поляризації суспільства за рівнем матеріальних статків. З такими, насамперед, психологічними установками-переконаваннями більшості громадян України без відповідної підготовки розпочинати масштабний процес створення ринку землі – найбільшого національного багатства, надбання багатьох поколінь українців, просто безперспективно, небезпечно і недопустимо. Змінити такий стан речей дуже непросто. Але робити це потрібно, незважаючи на серйозність затрат на цьому шляху. В решті-решт це є єдиний і, мабуть, останній шанс влади продемонструвати своїм громадянам, що принцип справедливості та пріоритету прав людини – є найвищою цінністю в Україні, що держава існує для людини, що Україна має намір будувати правову державу.